

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/2/2022
Identifikačné číslo spisu:	1417213329
Dátum vydania rozhodnutia:	12.07.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1417213329.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne O. N., narodenej XX. I. XXXX, J., Q. XXXX/XX, zastúpenej advokátkou Mgr. Ivicou Štiglitz, so sídlom v Rožňave, Šafárikova 14, IČO: 42 324 017, proti žalovanému KRUK Česká a Slovenská republika s.r.o., so sídlom v Hradci Králové, Československé armády 954/7, Česká republika, IČO: 24 785 199, zastúpenému ŠMÍDA advokátní kancelář s.r.o., organizačná zložka, so sídlom v Poprade, Námestie sv. Egídia 42/97, IČO: 47 255 773, o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 1 268 eur s príslušenstvom, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV z 22. decembra 2020 č. k. 25Csp/172/2017-256, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie z a s t a v u j e.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 22. decembra 2020, č. k. 25Csp/172/2017-256 podľa § 250 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) zamietol sťažnosť žalobkyne voči uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV, č. k. 25Csp/172/2017-234 zo dňa 20. októbra 2020, ktorým súd prvej inštancie uložil povinnosť žalobkyni zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 997,43 eura spolu s náhradou trov odvolacieho konania vo výške 71,21 eura k rukám právneho zástupcu žalovaného.

2. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie č. k. 25Csp/172/2017-256 zo dňa 22. decembra 2020 podala žalobkyňa dovolanie, pričom žiadala predmetné uznesenie súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 CSP] po preskúmaní procesných podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné.

4. V zmysle § 161 ods. 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania

prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

5. Podľa § 419 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak to zákon pripúšťa.

6. Prípustnosť dovolania je vymedzená v § 420 a § 421 CSP a upravuje dve skupiny rozhodnutí, pri ktorých je dovolanie prípustné. Prípustnosť dovolania je postavená na preskúmaní rozhodnutí len z dôvodu závažných procesných nedostatkov a v záujme zjednotenia rozhodovacej činnosti súdov. Pri oboch skupinách platí, že dovolanie je prípustné len proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Rozhodnutím odvolacieho súdu sa rozumie rozhodnutie vydané krajským súdom (§ 34 CSP) alebo najvyšším súdom (v sporoch z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach podľa § 31 ods. 2 CSP) v konaní o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Strana sporu teda dovolaním nemôže napadnúť rozhodnutie súdu prvej inštancie, ako to je pri dovolaní generálneho prokurátora (§ 458 CSP).

7. V prejednávanej veci dovolanie žalobkyne smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu súdu prvej inštancie, ktorý rozhodol o sťažnosti proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému vyšším súdnym úradníkom, podľa § 239 a nasl. CSP, ktoré nie je spôsobilým predmetom dovolania v zmysle § 419 CSP. Sťažnosť nie je opravným prostriedkom, ale prostriedkom procesnej obrany, z tohto dôvodu nemožno analogicky uplatňovať ustanovenia o odvolaní.

8. Z vyššie uvedeného vyplýva, že najvyšší súd nie je funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní smerujúcom proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie a nie je tu ani iný príslušný súd, príp. orgán, ktorý by bol na prejednanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku príslušný a ktorému by bolo možné vec postúpiť.

9. Podľa § 34 CSP (ustanovenia tvoriaceho spolu s po ňom bezprostredne nasledujúcim ustanovením § 35 súčasť štvrtého dielu tretej hlavy zákona, nazvaného „Funkčná príslušnosť“ - pozn. najvyššieho súdu) o odvolaní rozhoduje krajský súd, ak tento zákon neustanovuje inak a podľa § 12 CSP (v tomto prípade jediného ustanovenia zákona, reprezentujúceho prvý diel jeho tretej hlavy, nazvaný „Vecná príslušnosť“) na konanie v prvej inštancii je príslušný okresný súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 31 ods. 1 CSP na konanie v sporoch z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach je príslušný (tzv. kauzálna a v prvej inštancii - pozn. najvyššieho súdu) Krajský súd v Bratislave pre obvody Krajského súdu v Bratislave, Krajského súdu v Trnave a Krajského súdu v Nitre (písm. a/), Krajský súd v Banskej Bystrici pre obvody Krajského súdu v Banskej Bystrici, Krajského súdu v Žiline a Krajského súdu v Trenčíne (písm. b/) a Krajský súd v Košiciach pre obvody Krajského súdu v Košiciach a Krajského súdu v Prešove (písm. c/). Podľa odseku 2 tu citovaného ustanovenia potom na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní v sporoch podľa odseku 1 je príslušný najvyšší súd.

11. Podľa § 239 ods. 1 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť a podľa § 248 rovnakého zákona o sťažnosti rozhodne súd prvej inštancie (ktorý ju zamietne, ak nie je sťažnosť dôvodná, alebo napadnuté uznesenie zruší alebo zmení, ak naopak dôvodná je; pričom v prípade zrušenia uznesenia je súdny úradník viazaný právnym názorom súdu - tu por. tiež § 250 CSP).

12. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“), podľa odseku 2 rovnakého ustanovenia, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví a podľa § 438 ods. 1 CSP na konanie na dovolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Podľa § 419 CSP potom proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon

pripúšťa a i z návetí (úvodzovacích viet) § 420 a § 421 ods. 1 zákona, o ktorom je stále reč, je zrejme, že za splnenia tam uvedených podmienok (teda v prípade dovolania opretého - ako aj v tentoraz posudzovanej veci - o § 420 CSP, za predpokladu výskytu niektorej alebo aj viacerých v takomto ustanovení uvedených tzv. zmätočnosťných vád) je prípustné dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí.

14. Najvyšší súd zdôrazňuje, že v zmysle uvedených ustanovení môže strana sporu napadnúť dovolaním (účinne) iba rozhodnutia odvolacieho súdu. Rozhodnutím odvolacieho súdu pritom v zmysle rekonštituovanej úpravy slovenského civilného procesu, účinnnej od 1. júla 2016, možno rozumieť výlučne rozhodnutie vydané v konaní o odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie krajským súdom (§ 34 CSP). Jedinou v súčasnosti platnou výnimkou z práve zadefinovaného pravidla je priznanie statusu odvolacieho súdu najvyššiemu súdu v sporoch z abstraktnej kontroly v spotrebiteľských veciach, v ktorých zároveň súdmi prvej inštancie nie sú súdy okresné, ale tri z celkom ôsmich krajských súdov (za cenu istého zjednodušenia označiteľné i za tzv. tradičné krajské súdy, v tejto súv. pre prípad záujmu por. i zákon SNR č. 80/1992 Zb. v znení platnom a účinnom do 21. novembra 1996 vrátane a čl. I zákona č. 328/1996 Z. z.), kedy ide zároveň tiež o nateraz jedinú zákonnú výnimku z pravidla vecnej príslušnosti okresného súdu na konanie v prvej inštancii podľa (§ 12 CSP). Zavedenie sťažnosti ako nového (osobitného) opravného prostriedku proti uzneseniam súdov prvej inštancie vydávaným vyššími súdnymi úradníkmi (prostriedku nielen terminologicky, ale aj významovo odlišného od dovolania) v spojitosti s ponechaním kompetencie rozhodovania o takomto opravnom prostriedku u jeho pôvodcu (hoc aj samozrejme už inak, a to sudcom reprezentovaného súdu prvej inštancie) potom spôsobuje nemožnosť nazerania tu aj na súd prvej inštancie, rozhodujúci o sťažnosti, ako na súd odvolací (bez ohľadu na to, či jeho rozhodnutie napĺňa atribút rozhodnutia, ktorým sa konanie končí). Z rovnakého dôvodu ale nemôže byť aplikovateľnou ani tá časť skoršej úpravy procesného práva, ktorá (i keď len výnimočne) zverovala oprávnenie na rozhodovanie o odvolaní (resp. aj iné oprávnenie štandardne prislúchajúce odvolaciemu súdu) práve súdu prvej inštancie (tu por. ustanovenie § 174 ods. 2 poslednej vety Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej len „O.s.p.“, resp. odsek 5 rovnakého ustanovenia ako výnimku z pravidla podľa § 208 O.s.p.). Podľa názoru najvyššieho súdu pritom neobstojí ani argumentácia v prospech prípustnosti dovolania voči rozhodnutiu iného, než odvolacieho súdu za pomoci analógie zákona. Postup podľa dovolaním akcentovaného čl. 4 ods. 1 Základných princípov CSP má totiž slúžiť len vyplňaniu zjavných medzier zákona, celkom vedomé zahrnutie zákonodarcom do okruhu rozhodnutí napadnuteľných dovolaniami len rozhodnutí odvolacieho (a nie aj sťažnostného) súdu však za medzeru preklenuteľnú výkladom považovať nemožno. Pripustenie opaku by malo v skutočnosti za následok vytvorenie priestoru pre spochybňovanie správnosti za pomoci mimoriadneho opravného prostriedku na najvyššom súde aj takých rozhodnutí, u ktorých pre ich menšiu závažnosť a prevažne len procesnú povahu zákon nielenže vylúčil možnosť dovolania (ako riadneho opravného prostriedku predpokladajúceho štandardný dvojinštančný proces), ale netrval dokonca ani na vydaní rozhodnutia v jednej (prvej) inštancii sudcom. Ak by sa aj v prípadoch druhovo totožných s tým z prejednávanej veci mala prijať interpretácia ponúkaná dovolaním, viedlo by to k celkom neprijateľnému modelu, v rámci ktorého by rozhodne nie až tak zanedbateľný počet rozhodnutí súdov prvej inštancie bol vylúčený z prieskumu ich správnosti odvolacími (krajskými) súdmi, naopak by však všetky takéto rozhodnutia mal preskúmať súd dovolací (najvyšší). Vychádzajúc z už uvedeného vyššie tak dovolanie žalobkyne v prejednávanej veci smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu súdu prvej inštancie, ktoré nie je spôsobilým predmetom dovolania v zmysle § 419 CSP.

15. Najvyšší súd však nie je funkčne príslušný na rozhodnutie o dovolaní strany sporu smerujúcemu proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie a nie je tu ani iný príslušný súd, príp. iný orgán, ktorý by bol na prejednanie tohto mimoriadneho opravného prostriedku príslušný (a ktorému by tak bolo možné vec postúpiť). Nejde tu napokon ani o jediný zákonom pripustený prípad napadnuteľnosti dovolaním aj rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže toto je možné len na základe dovolania generálneho prokurátora, tým ale dovolacie konanie v prejednávanej veci iniciované nebolo. Vzhľadom k tomu, že nedostatok funkčnej príslušnosti súdu je neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, najvyšší súd dovolacie konanie bez ďalšieho zastavil (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 438 ods. 1 CSP, pozri rovnako aj

uznesenie NS SR sp. zn. 1Cdo/180/2019 a 3Cdo/173/2018).

16. V prípade skončenia dovolacieho konania takýmto spôsobom nie je povinnosť odôvodniť rozhodnutie o trovách dovolacieho konania (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP). Najvyšší súd však napriek tomu považuje za korektné v tejto súvislosti uviesť, že jeho občianskoprávne kolégium na zasadnutí 9. októbra 2018 schválilo na uverejnenie v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky uznesenie z 28. februára 2018 sp. zn. 7Cdo/14/2018 s právnou vetou v znení: „Ak podľa obsahu spisu strane v konaní žiadne trovy nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov Civilného sporového poriadku, zakotvujúcim procesnú ekonómiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej náhrada trov konania nepriznáva.“. Pretože aj v tentoraz prejednávanej veci šlo práve o taký prípad, zároveň z obsahu spisu vyplýva, že žalovanému žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli, bolo tu potrebné rozhodnúť o náhrade trov dovolacieho konania (nielen o nároku) s konečnou platnosťou (bez rozdeľovania rozhodovacieho procesu i v takomto prípade na obe zákonom predpokladané fázy) tak, že dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania žalovanému nepriznal.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.